

Srpsko kulturno društvo "PROSVJETA"

Izvještaj o radu za 2019. godinu

Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta" je najstarija centralna kulturna, prosvjetna organizacija Srba u Republici Hrvatskoj koja okuplja pripadnike srpskog naroda u Hrvatskoj sa zadatkom očuvanja kulturnog i nacionalnog identiteta i razvijanja kulturne i prosvjetne autonomije Srba u Republici Hrvatskoj. Sa tim zadatkom SKD "Prosvjeta" na kraju 2019. godine okupila je 2014 punoljetnih članova sa uredno plaćenim članarinama za 2019. godinu i cca 400 maloljetnih članova koji aktivno sudjeluju u aktivnostima kroz pododbore, a koji nisu u obavezi plaćanja članarine.

SKD "Prosvjeta" u svom sastavu ima 51. aktivni pododbor kroz koje ostvaruje svoje aktivnosti u vidu programa folklornih, muzičkih, likovnih, dramskih, recitatorskih i drugih sekcija, koje vrlo ozbiljno rade i redovno svaki tjedan održavaju probe i javno nastupaju. Pododbori međusobno dobro surađuju i odazivaju se na pozive na učešće u javnim nastupima, i ta bi suradnja bila još bolja da nije ograničena nedovoljnim financijskim sredstvima. U cilju pospješivanja programskih aktivnosti i samog rada pododborna i bolje suradnje među njima, osnovane su i četiri Koordinacije pododborna u pojedinim regijama: Koordinacije Istočna Slavoniji, Baranji i Zapadnom Srijemu, Koordinacija Zapadna Slavonija i Moslavina, Koordinacija Kordun, Koordinacija Banija.

Programi koji su se realizirali u 2019. godini podijeljeni su na nekoliko cjelina:

Izdavaštvo "Prosvjete" je i dalje ostvaruje zapažene uspjehe u javnosti objavljujući kapitalna izdanja za našu kulturu i našu historiju. Od pododborna u izdavački posao uspješno su uključeni, riječki sa "Artefaktima" i splitski sa "Srbsko-dalmatinskim magazinom".

Jezgro našeg naučno-istraživačkog rada - **Registar kulturne baštine Srba u Hrvatskoj**, u kojem je angažovano dvoje ljudi, dr Branko Čolović i Maja Matić, radi na prikupljanju građe iz svog opsega interesovanja i profesionalne osposobljenosti. Pored prikupljanja građe materijalne baštine, od prošle godine u okviru Registra djelujemo i na pronalaženju, prikupljanju i obradi nematerijalne kulturne baštine, očuvanju jezika i pismenosti i obilježavanju i populariziranju značajnih datuma i osoba iz naše povijesti.

Jedno od naših najuspješnijih izdanja je izdavanje i uređivanje dječjeg lista "**Bijela pčela**" u Rijeci, glasilo koje je dobilo brojna stručna i javna priznanja u Hrvatskoj i Srbiji, i koje izlazi u 10 brojeva godišnje, 2019. godine svečano je obilježen jubilej objavljivanje 250 broja časopisa Bijela pčela. Već 25 godina javnu riječ Srpskog kulturnog društva "Prosvjeta" objavljuje naš istoimeni **časopis "Prosvjeta"** kao i **Ljetopis** SKD "Prosvjeta" koji objavljujemo svake godine;

Centralno mjesto kalendaru **manifestacija** našeg Društva zauzima Svetosavska akademija, koja se održava svake godine i na kojoj se dodjeljuju godišnje nagrade Društva, od kojih je najznačajnija "Sava Mrkalj, te Dani srpske kulture u Republici Hrvatskoj, Dani istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, Desničini susreti, Susreti na Baniji, tematske tribine i predavanja itd.

Pored folklornih sekcija koje djeluju unutar naših pododborna, folklorni amaterizam Srba u Republici Hrvatskoj veoma uspješno predstavlja **Ansambli narodnih igara** SKD "Prosvjeta" sa sjedištem u Vukovaru. Osnovni cilj Ansambla je njegovanje i obrada srpske narodne igre i pjesme, prvenstveno Srba iz Republike Hrvatske, ali i iz ostalih predjela gdje je naš narod u prošlosti stvarao prepoznatljivi kulturno-tradicijski identitet. Ansambl je naš najozbiljnije financiran i vođen folklorni kolektiv, stvoren sa idejom da bude sposoban dostojno u svom radu predstavljati naše Društvo i Srbe iz Hrvatske u cjelini.

SKD "Prosvjeta" vlasnik je zgrada u Zagrebu, Berislavićeva 10, Preradovićeva 18/1, Preradovićeva 21 i 23, te garsonjere od 27 m² u Novom Zagrebu, prostora u Osijeku u ulici Matije Gupca 32 i dva poslovna prostora (stana) u Rijeci na Trgu sv. Barbara 1. Upravno-pravni postupci koji se odnose na zakonsko regulisanje imovinsko-pravnih odnosa su u toku i njihov završetak zavisi isključivo od dinamike rada nadležnih pravosudnih tijela Republike Hrvatske. naporedo sa tim, mi aktivno radimo na uređenju naše imovine, prilagođavanjem prostora potrebama Društva i stavljanjem u funkciju pojedinih prostora u našem vlasništvu. Tako je u 2019. godini započeta fazna obnova i uređivanje zgrade u Preradovićevoj ulici 21. Uređen je prvi kat uličnog dijela zgrade cca 150m² i isti je dan u najam. započeta je kompletna rekonstrukcija krovišta zgrade i čišćenje cijelog prostora. Prostor koji koristi Centralna biblioteka Srba i naš zagrebački pododbor u Preradovićevoj ulici 18/1 u potpunosti je uređen i opremljen svom potrebnom opremom za nesmetani rad. sredstva za navedene poslove osigurana su preko Fonda za kapitalne investicije SNV-a i preko natječaja Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

U 2019. godini, posebno smo ponosni, na činjenicu da je **suradnja između svih relevantnih institucija Srba u Republici Hrvatskoj podignuta na jedan veoma zavidan nivo**, kao i **suradnja između SKD "Prosvjeta" i jedinica lokalne i regionalne samouprave, vijeća i predstavnika naše nacionalne zajednice**. U pojedinim lokalnim sredinama suradnja sa općinama gradovima i županijama je izuzetno intenzivna, što se najbolje vidi u njihovom razumijevanju za rad naših pododbor, sufinanciranjem programa koji se realiziraju u okviru istih, osiguravanjem prostora za rad i nastupanje, dok u nekim sredinama ne postoji nikakva podrška sa obrazloženjem da nisu registrirani sa sjedištem u tim sredinama.

Što se tiče **financiranja** naše udruge, sredstva od Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske u 2019. godini činila su najveći dio prihoda, 4.500.000 kn ili oko 60% od ukupnih prihoda, a ostalih 40 posto su prihodi dobijeni preko natječaja ministarstava, gradova, općina i županija Republike Hrvatske, te preko natječaja koje objavljuju ministarstava iz Republike Srbije. U 2019. godini u SKD "Prosvjeta" stalno je bilo zaposleno 10 osoba i jedna na određeno nepuno radno vrijeme.

Sve financijske obaveze koje su nastale prilikom realizacije programa Društva u prošloj godini, **plaćene su na vrijeme i u punom iznosu**, te su sva sredstva **uredno opravdana prema donatorima**, te su izrađeni programi i projekti za financiranje programa u 2020. godini.

1. Ansambl narodnih igara SKD "Prosvjeta"

Ansambl narodnih igara SKD „Prosvjeta“ Vukovar svoju aktivnost u 2019. godini ostvarivao je prema predviđenom planu i programu za 2019. godinu. Sve predviđene aktivnosti u celosti su izvršene, kao i dodatne koje su u hodu bile stavljene pred Ansambl.

Jedino odstupanje od predviđenog plana rada bio je sporan trenutak zbog nedolaska ANI Vukovar na Evropsku smotru srpskog folkloru Srba u regionu i dijaspori, koja se održavala u Beogradu 8. i 9.juna2019. zbog već poznatih problema vezanih za tu smotru.

Ansambl narodnih igara SKD „Prosvjeta“ sa sedištem u Vukovaru, svoje probe ostvaruje u prostoru

KUD-a „Sloga“ Vukovar na adresi Vijeća Europe 9a, ponedjeljkom i četvrtkom od 20,30 do 23,00 sata, a orkestar probe ostvaruje četvrtkom od 19,30 do 21,00 sat, kao i sve dodatne probe po potrebi.

U 2019. godini ANI Vukovar ostvario je sledeći broj proba i koncerata od čega:

- 83 igracheke probe

- 41 proba orkestra, što u ukupnosti iznosi 124 probe Ansambla i orkestra u 2019. godini.

ANI Vukovar je u 2019. godini ostvario 19 koncerata u zemlji i inostranstvu, kao i jednu logističku podršku, i to:

14.02.2019 Obilježavanje povodom Sv. Trifuna

Program je održan u Vukovaru. U samom programu učestvovao je Tamburaški orkestar ANI Vukovar.

13.04.2019. Zaigrājmo zajedno

Program održan u Osijeku u Dječjem lutkarskom kazalištu. Na poziv VSNM grada Osijeka i Čuvara tradicije ANI Vukovar učestvovao je u programu zajedno sa KUD-ovima kako s područja grada Osijeka tako s gostima iz Republike Srbije.

19.-21.04.2019. Kumanovo, Severna Makedonija

Na poziv jedine Srpske zajednice iz Severne Makedonije i KUD-a „Srpski vez“ iz Kumanova, ANI Vukovar učestvovao je na Međunarodnom festivalu srpskog folkloru.

18.-19.05.2019. Kragujevac, Republika Srbija

Na poziv Udruženja Srba iz Hrvatske „Nikola Tesla“ ANI Vukovar bio je učesnik festivala pod nazivom „Tragom otkrića Pavla Savića“ kao predstavnici srpske zajednice iz Republike Hrvatske.

22.05.2019. Jagodnjak

Na poziv Opštine Jagodnjak povodom Dana opštine, ANI Vukovar je izveo prigodan program za sve posetioce povodom navdenog događaja.

24.05.2019. Lazarevac, Republika Srbija

Na poziv grada Lazarevca i Turističke zajednice grada Lazarevca, a povodom manifestacije „Majski dani“ ANI Vukovar učestvovao je u centralnom programu na glavnom gradskom trgu u Lazarevcu zajedno sa ostalim eminentnim kulturno-umetničkim društvima iz Srbije i samog domaćina.

22.06.2019. 13. Međunarodna smotra nacionalnih manjina RH u Dardi
Na poziv organizatora SKD „Prosvjeta“ pododbor Darda i Opštine Darda, ANI Vukovar učestvovao je u ovoj značajnoj manifestaciji.

12.07.2019. Novi grad, Republika Srpska, Petrovdanska smotra – Dan opštine Novi grad

Na poziv grada Novi grad i KUD-a „Una“ Novi grad, ANI Vukovar učestvovao je na ovoj tradicionalnoj međunarodnoj smotri folkloru.

24.08.2019. Lipovljani, „Lipovljanski susreti“ – Državna Smotra nacionalnih manjina RH

Na poziv organizacionog odbora Lipovljanskih susreta, ANI Vukovar bio je predstavnik srpske zajednice u Republici Hrvatskoj. Pored svoje tradicionalne uloge da svojim nastupom na sceni zatvori Lipovljanske susrete kao manifestaciju, imao je zadatak i obavezu da organizira i predstavi srpsku zajednicu u RH na način tako što je postavio etno i gastro štand na kojem su se mogle videti, kako ručni radovi etno radionice, tako i jela i pića našeg podneblja i kraja u kojem živimo.

06.09.2019. Subotica, Zavičajni dani

Na poziv Udruženja Srba iz Hrvatske, ANI Vukovar učestvovao je, sada već tradicionalno, duži niz godina na spomenutom događaju. Na završnoj večeri manifestacije.

16.-17.09.2019. Darda, Javno snimanje emisije Lijepom našom

Na poziv gosp. Branka Uvodića glavnog producenta emisije Lijepom našom, i Turističke zajednice Baranje, ANI Vukovar učestvovao je u javnom snimanju emisije Lijepom našom kao predstavnik srpske zajednice i predstavnik SKD „Prosvjeta“, i tom prilikom premijerno se predstavio „Srpkim igrama iz Baranje“ na sveopšte oduševljenje prisutne publike u dvorani. Zbog okolnosti snimanja same emisije, postojeća koreografija morala se prilagoditi sa deset na tri minute izvođenja, a da i dalje sačuva i ne izgubi svoju lepotu i atraktivnost.

21.09.2019. Vukovar, Javno snimanje emisije Žikina šarenica

Na poziv Zajedničkog veća opština Vukovar i Nacionalne televizije Pink, ANI Vukovar učestvovao je u Javnom snimanju popularne emisije uživo Žikina šarenica kao predstavnik srpske zajednice u gradu Vukovaru.

27.09.2019. Beli Manastir, Smotra folkloru mađarske zajednice u Baranji

Na poziv saborskog zastupnika i predstavnika mađarske zajednice, ANI Vukovar, kao počasni gost, učestvovao je na mađarskoj tradicionalnoj godišnjoj međunarodnoj smotri folkloru.

26.10.2019. Vukovar, Svečano zatvaranje 22. Dana kulture Srba ISBIZS

Na poziv organizacionog odbora i Koordinacionog odbora za područje ISBIZS, ANI Vukovar učestvovao je u programu Svečanog zatvaranja Dana kulture Srba.

09.11.2019. Beli Manastir, 10. Smotra srpskog folkloru ZVO

Na poziv organizatora, Zajedničkog veća opština Vukovar, ANI Vukovar učestvovao je tradicionalno na smotri folkloru, te mu je pripala čast da zatvori ovogodišnju smotru.

16.11.2019. Kućanci, Povodom obilježavanja 800 godina autokefalnosti SPC u Hrvatskoj

Na poziv eparhije pakračko-slavonske i gosp. Episkopa Jovana, ANI Vukovar zajedno sa Zajedničkim većem opština Vukovar, bio je suorganizator u ovom velikom jubileju.

17.11.2019. Novi Sad, Republika Srbija, 5. Smotra folklor Srba iz regiona

Na poziv Udruženja Srba „Sava Mrkalj“ iz Novog Sada, ANI Vukovar učestvovao je kao predstavnik srpske zajednice iz Hrvatske na velikoj sceni u prepunoj dvorani Srpskog narodnog pozorišta Novi Sad. Kao predstavnik najveće srpske zajednice van matične države i kao takvom pripala mu je čast da zatvori petu jubilarnu smotru folklor.

23.11.2019. Beli Manastir, Slava veća VSNM grada Belog Manastira

Na poziv organizatora VSNM grada Belog Manastira i Čuvara tradicije baranjskih Srba iz Belog Manastira, ANI Vukovar učestvovao je u obilježavanju ovog značajnog datuma za srpsku zajednicu na području grada Belog Manastira i Baranje. Pored samog učešća u programu, ANI Vukovar je pomogao Čuvarima tradicije baranjskih Srba u opremanju nošnjom i ostalom opremom za njihovo premijerno izvođenje koreografije, s obzirom da ne poseduju dovoljan broj nošnje u svome fundusu za izvođenje koreografija.

14.12.2019. Vukovar, Mostovi prijateljstva

Na poziv organizatora programa, ANI Vukovar učestvovao je u ovom tradicionalnom programu. ANI Vukovar nastupio je zajedno sa AKUD „Sonja Marinković“ iz Novog Sada.

2. Časopis za djecu "Bijela pčela"

U protekloj 2019. godini dječji list „Bijela pčela“ izdala je 10 brojeva, 7 brojeva na 48 stranica, dvobroj na 92 stranice i jubilarni 250. broj na 60. Od septembra 2019. godine smanjili smo tiraž, zbog nedostatka sredstava, te je štampano u 2200 primjeraka. I dalje je list za sve besplatan.

Sredstva koja smo uprihodili u 2019. godini iznose 466.000,00 kuna, od toga od Savjeta za nacionalne manjine 352.000,00, a ostatak sudjelujući na natječajima, Grada Rijeke, Primorsko goranske županije, Ministarstva kulture i informisanja R Srbije, Uprave za saradnju sa Srbima u regionu Ministarstva spoljnih poslova R Srbije i Pokrajinskog sekretarijata za kulturu i informisanje. Tim smo sredstvima, između ostalog, podmirili zaostatke iz prethodne godine. U realizaciji lista, po broju sudjeluje prosječno 20 suradnika, iz Rijeke, Zagreba, Splita, Siska, Dalja, Kopa, Novog Sada i Beograda.

Sredstva smo racionalno trošili, te smo 2019. godinu završili bez gubitaka. Glavne stavke su isplate honorara suradnicima koja su iznosila 180.000,00 kn (bruto), plaća izvršne urednice 115.000,00 (bruto), štampanje lista 127.000,00 te poštanske usluge 17.000,00kn.

Cilj nam je pokriti sve krajeve gdje postoji oblik nastave na srpskom jeziku, po modelu A i C. Od Kopra do Metkovića. Jedino iz Dalmacije rijetko dobivamo novinarske tekstove o učenicima, zato zahvaljujući nastavnicima, redovno dobivamo učeničke radove, likovne i literarne, iz Knina, Kistanja i Žegara.

List i dalje ima svoje zadane rubrike: Znam latinicu, učim ćirilicu, Rukovane ispod duge (lektira) I bi svjetlost (vjeronauka) Iz putne torbe (pravoslavni manastiri i crkve), Razglednica (mjesto i krajevi u Srbiji). Da ne bude samo edukativni časopis, tu su i zanimljivi tekstovi: (Za radoznale), reportaže o mjestima i ljudima Milutina Dedića, Kad sam bio mali, razgovor o djetinjstvu sa sportašima, glumcima, piscima... Uz tri stripa, ekologiju i rubriku predstavljamo (učenike i njihove školske i vanškolske aktivnosti), učeničke likovne i literarne radove, a tu je i zabavna rubrika „Veliki odmor“.

2019. godine „Bijel pčela“ je obilježila 25 godina neprekidnog izlaženja i 250. broj. Tim povodom organizirali smo koncert dječjih zborova na kojem su sudjelovali riječki zborovi „Morčići“ i „Mali Riječani“, te „Horislavci“, dječji zbor Narodnog pozorišta iz Beograda.

To je bila prilika da i sugrađane bolje upoznamo s našim listom. Zahvaljujući Gradu Rijeci napravili smo izložbu na otvorenom. Postavili smo 20 plakata dimenzije 145 x 112 cm na podestima na Korzu ispred zgrade Grada. Te smo događaje pokrili valjitim sredstvima. uz pomoć Pododbora Rijeke i VSNM Grada Rijeke.

Prema povratnim informacijama naših čitalaca (nastavnika i učenika) „Bijela pčela“ je i u 2019. godini ostvarila svoje ciljeve.

3. Centar za obrazovanje „Sava Mrkalj“

Centar za obrazovanje „Sava Mrkalj“ koji je prvobitno zamišljen kao veliki projekat koji je u samom početku brojao nekoliko zaposlenih stručnjaka i veliki broj stručnih saradnika, već duži niz godina ima samo jednu stalno zaposlenu osobu, diplomiranu učiteljicu razredne nastave Maju Matić, koja obavlja veliki spektar poslova vezanih za vaspitni i obrazovni proces. Obrazovanje je po Statutu Društva jedan od oblika delovanja, ali se ne finansira kao sve ostale delatnosti iz sredstava Saveta za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske, nego je isključivo vezano za finansiranje putem projekata iz nadležnog Ministarstva nauke i obrazovanja, te iz Matice od strane Kancelarije za saradnju sa dijasporom i Srbima u regionu, Ministarstva kulture i informisanja i Pokrajinskog sekretarijata za kulturu i informisanje Autonomne pokrajine Vojvodine. Količina raspoloživih finansijskih sredstava koja je promenljiva iz godine u godinu, veliki obim uključenih poslova te velika teritorijalna rasprostranjenost koju mora da pokrije jedna angažovana osoba, uveliko utiču na održivost, napredak i kvalitet rada.

Centar za obrazovanje „Sava Mrkalj“ tokom 2019. godine nastavio je sa radom u okviru svojih mogućnosti i stručnih referenci u sledećim oblastima:

Letnja škola srpskog jezika i kulture „Sava Mrkalj“ održana je u periodu od 21.7.2019. do 2.8.2019. u Odmaralištu Cvrčak na Viru. Učestvovalo je 164 učenika raspoređenih u dve grupe. Učenici su na Viru boravili sedam dana. Kompletna dokumentacija je na vreme predata u Ministarstvo nauke i obrazovanja, te je u potpunosti odobrena. Pored rukovodstva SKD "Prosvjeta" Letnju školu srpskog jezika i kulture "Sava Mrkalj" posetio je gradonačelnik Grada Zagreba, gospodin Milan Bandić 28.7.2019., rukovodstvo SKD "Prosvjeta" i VSNM GZ, te predstavnici Ambasade Republike Srbije.

Nastavljena je sa radom dopisna nastava srpskog jezika i kulture koja osim svog obrazovnog dela ima za cilj i pridobiti učenike da se ohrabre i počnu da pohađaju model C u osnovnim školama u svojim sredinama. Obrazovni proces odvija se po skraćenom programu modela C kog Ministarstvo nauke i obrazovanja svake godine odobrava. Rezultate dopisne nastave ogledaju se u povećanju broja učenika u modelu C i povećanom broju novoformljenih razrednih odeljenja na srpskom jeziku i ćirilicom pismu.

Na Javnom pozivu za sufinansiranje posebnih programa nacionalnih manjina objavljenom od strane Ministarstva nauke i obrazovanja, Centar za obrazovanje je u 2019. godini dobio saglasnost i finansijsku podršku za dodatna tri projekta koja su sa velikim uspehom realizovana.

Prvi projekat je trodnevno Stručno usavršavanje učitelja modela C koje se održalo od 22. 11. do 24. 11. 2019. godine u Vukovaru. Na trodnevno Stručno usavršavanje učitelja modela C odazvalo se ukupno 16 učitelja iz modela C. Povratne reakcije i zadovoljstvo učitelja po završetku trodnevnog stručnog skupa nas ohrabruju da nastavimo s radom u istom smeru i naredne godine.

Drugi projekat je Festival dečje ilustracije. Ovaj projekat je rađen u saradnji sa Središnjom bibliotekom Srba. Nakon objavljenog konkursa i poziva svim učenicima da se prijave i učestvuju u festivalu, odaziv učenika je bio veoma dobar. Pristiglo je ukupno 164 radova učenika od čega je nagrađeno 24 u 8 kategorija (razreda). Svečano otvaranje izložbe Festivala dečje ilustracije uz prisustvo učenika i roditelja iz svih krajeva Republike Hrvatske održano je 30. 11. 2019. u Zagrebu.

Treći projekat je izdavanje brošure Mogućnosti obrazovanja na jeziku i pismu srpske nacionalne manjine. Brošuru je uz podršku i savete generalnog sekretara Slobodana Živkovića, osmislila i napisala Maja Matić te prevela na srpski jezik. Brošura je osmišljena kao vodič za učenike i roditelje, sastavljena je na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na srpskom jeziku i ćirilicom pismu, sadrži 20 stranica, a iz štampe je izašla krajem 2019. godine.

Od decembra 2015. godine u stručnu radnu grupu za izradu predmetnog kurikulumu za predmet srpski jezik i kultura po modelu C izabrana je Maja Matić, voditelj obrazovanja u SKD „Prosvjeta“, uz podršku i odobrenje generalnog sekretara i Društva u celini, koji su prepoznali važnost reforme kurikulumu i potrebu da neko iz samog Društva bude uključen u ovako važan proces. Maja Matić izabrana je za voditelja stručne radne grupe za rad na dokumentu kurikulumu za Srpski jezik i kulturu. 26. novembra 2019. kurikulum za nastavni predmet Srpski jezik i kultura modela C u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj objavljen je u Narodnim novinama.

U oktobru 2019. godine mesto savetnika na srpskom jeziku i pismu u Agenciji za odgoj i obrazovanje u Zagrebu je popunjeno, zaposlena je na puno rano vreme jedna osoba, viša savetnica Natalija Koprenica. Ovo zaposlenje uveliko olakšava daljne poslove i obaveze od strane SKD "Prosvjeta" koje se odnosilo na praćenje i pomoć modela C. U svim mestima širom Republike Hrvatske, nastavljeni su poslovi praćenja modela C, dostavljanja besplatnih udžbenika. Radi se o udžbenicima koje je izdala Prosvjeta d. o. o. a izdanja su iz 1998. godine.

U protekle četiri godine Centar za obrazovanje „Sava Mrkalj“ je u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji aplicirao na ukupno 28 različita konkursa vezana za vaspitno i obrazovno područje. U 2019. godini odobreno je i finansirano 6 projekata s ukupno 271.100,00 kuna. Svake godine finansijska podrška dolazi od strane Ministarstva nauke i obrazovanja Republike Hrvatske, Ministarstva spoljnjih poslova, odnosno Uprave za saradnju sa dijasporom i Srbima u regionu, Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije i Sekretarijata za kulturu i informisanje Autonomne pokrajine Vojvodine.

4. Centralna biblioteka Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta“

Centralna biblioteka Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta“ funkciju Središnje knjižnice Srba u Republici Hrvatskoj obavlja od svog ponovnog osnutka 1996. godine. Rad biblioteke financira se iz državnog proračuna, odnosno sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske koje osigurava sredstva za redovni program knjižnice, plaće za dva bibliotekara te za razne programe u kulturi.

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske financiralo je redovni program rada knjižnice u 209. godini u iznosu od 40.000,00 kn. Osim toga, Ministarstvo kulture odobrilo je iznos od 5.000,00 kn za program manifestacije obilježavanja *70 godina Centralne biblioteke SKD „Prosvjeta“*, sredstva za nabavu knjiga u iznosu od 30.000,00 kn, te sredstva za investicijske potpore u iznosu od 200.000,00 namijenjena uređenju i opremanju prostora u kojem posluje biblioteka.

Osim Ministarstva kulture Republike Hrvatske, programe kulture u biblioteci sufinanciralo je i Ministarstvo kulture i Informisanja Republike Srbije u iznosu od 120 000,00 RSD, Ministarstvo spoljnjih poslova Republike Srbije, odnosno Uprava za saradnju s dijasporo i Srbima u regionu u iznosu od 105 000,00 RSD, kao i Grad Zagreb u iznosu od 7 000,00 kn.

KNJIŽNIČNA DJELATNOST

1.1. Nabava knjižne građe

U 2019. godini nabavljeno je oko 600 jedinica knjižne građe, od toga je kupljeno 341 knjiga. Najveća pojedinačna kupnja obavljena je na Međunarodnom beogradskom

sajmu knjiga. I u 2019. godini najveći pojedinačni darodavac je bila Narodna biblioteka Srbije sa 154 poklonjene knjige te Biblioteka Matice srpske koja nam je poklonila 68 knjiga.

1.2. Fond i obrada knjižne građe

Svu kupljenu građu stručno obrađujemo, a poklonjenu selekcioniramo i dio stručno obradimo, odnosno katalogiziramo, inventariziramo i signiramo. Za tu namjenu koristimo još uvijek dva elektronska bibliotečna programa (METEL i interni) što nas uvelike usporava. Interni katalog ujedno koristimo i za evidentiranje posudbe knjižne građe.

U protekloj, 2019. godini u interni katalog smo unijeli 779 kataloških zapisa, odnosno godinu smo završili s kataloškim brojem 18430. U programu METEL prošlu godinu smo zaključili s inventarnim brojem 26 177. Od ljeta ne možemo preuzimati kataloške zapise sa COBISS-a (software kojim se koriste centri za katalogizaciju NBS I MS) jer su urađene neke promjene na tom programu koje onemogućuju našem programu prijenos zapisa. Kako nam je javljeno, taj problem bi uskoro trebao biti otklonjen.

Tokom ljeta u biblioteci (srpanj-kolovoz) su vršeni radovi uređenja (brušenje, poliranje i lakiranje parketa, krečenje zidova) što je zahtijevalo da se sav namještaj, uključujući i knjige, makne iz prostorije. Tom prilikom smo ne samo prenijele sav namještaj i knjige, već smo i izlučile manje aktivni knjižni fond biblioteke, evidentirale u internom katalogu i odnijele u spremište (u podrumu) za koje smo nabavili arhivske police. Na taj način smo oslobodile dio prostora za nove knjige u knjižnici.

1.3. Posudba

Prema Pravilima knjižnice, članovi knjižnice mogu posuditi 2 knjige na period od 30 dana. S obzirom da velik dio knjiga nije u elektronskom katalogu, nemoguće je dati točne podatke o stvarnoj posudbi u zadanom periodu.

Kao što je već navedeno, tokom ljeta su u knjižnici bili radovi, tako da je knjižnica bila zatvorena na korisnike, odnosno u tom periodu nije bilo posudbe.

2. USLUGE ZA KORISNIKE

2.1. Članstvo

Članom knjižnice mogu postati svi građani s prebivalištem i boravištem na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije, kao i svi članovi SKD „Prosvjeta“.

U računalnom programu METEL ukupno su upisana 1684 člana. Prema stručnoj Radno vrijeme

Knjižnica je otvorena za korisnike 40 sati tjedno, odnosno svakim radnim danom od 9:00 do 17:00 sati (četvrtkom do 20:00 kad su dešavanja u knjižnici u vezi s popularizacijom djelatnosti).

U periodu od 1. srpnja pa do 31. kolovoza knjižnica za korisnike radi prema ljetnom radnom vremenu.

S obzirom na činjenicu da su se u knjižnici u ljetnim mjesecima izvodili radovi, knjižnica je u to vrijeme iz sigurnosnih razloga bila zatvorena za korisnike.

2.2. WEB-stranice

Krajem 2013. godine pokrenuli smo Internetske stranice knjižnice (biblioteka.skd-prosvjeta.net). Na stranicama obavještavamo javnost o događanjima u knjižnici, novostima iz kulture i našeg Društva, o novim naslovima u knjižnici, dajemo preporuke za čitanje. Stranice ažuriraju i uređuju same bibliotekarke.

2.3. Zaposlenici

U knjižnici su stalno zaposlene dvije stručne osobe, diplomirani bibliotekari, koje obavljaju sve poslove u knjižnici – stručne: nabavu, stručenje (klasifikaciju, katalogizaciju, signiranje, inventarizaciju), kontinuirano preslagivanje knjiga po policama, evidentiranje članstva, davanje informacija – članstvu osobno, putem elektronske pošte ili telefona, međuknjižnična posudba; poslove one u vezi s popularizacijom knjižnične djelatnosti – pisanje programa, prijavnica i izvještaja, organizacija kulturnih događanja, grafičko oblikovanje plakata, kataloga, biltena, postavljanje izložbi, uređivanje Internetskih stranica knjižnice i još mnogo drugog.

Zbog obima poslova, kontinuiranog dotoka knjižne građe, elektronske obrade postojeće građe, aktivnosti u vezi s popularizacijom djelatnosti, trenutni broj stručnog osoblja je nedostatan. Bilo bi od velike koristi kad bi mogli zaposliti barem još jednu stručnu osobu.

3. POPULARIZACIJA DJELATNOSTI

Pored svoje redovne djelatnosti – stvaranja i evidentiranja knjižničkog fonda, posudbe građe, davanja usluga korisnicima u vidu raznih informacija vezanu za knjižnu građu, knjižnica nastoji organizirati raznovrsne kulturne sadržaje.

Događanja se održavaju uglavnom četvrtkom.

U prošloj, 2019. godini, organizirali smo dvadesetak raznih događaja – od izložbi, promocija novih knjiga, predstavljanja pisaca do predavanja, tribina, okruglih stolova i manifestacije za djecu.

U studenom smo bili jedan od organizatora, a ujedno i domaćini, 3. okruglog stola namijenjenog središnjim knjižnicama nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Na uspješno održanom skupu, za koji možemo reći da je bio i međunarodnog karaktera, svoja izlaganja je imalo 16 kolegica i kolega bibliotekara iz Hrvatske i Srbije. (Više na <http://biblioteka.skd-prosvjeta.hr/odrzan-3-okrugli-stol-knjiznice-za-druge-i-drugacije/#prettyPhoto>)

Krajem studenoga u našoj knjižnici održana je završna svečanost trećeg po redu Festivala dječje ilustracije za kojeg također možemo kazati da je dosegao međudržavni karakter, jer su na ovogodišnjem festivalu sudjelovala i djeca iz Republike Srbije. (Više na <http://biblioteka.skd-prosvjeta.hr/završen-3-festival-djecje-ilustracije/>)

Donosimo tabelarni prikaz događanja u našoj knjižnici u 2019. godini:

Red.br	Datum	Naziv događanja	Vrsta	Autor/predavač
1.	18.2.	<i>Srpski intelektualci i Jugoslavija, 1918-1929</i>	Predstavljanje knjige	Zoran Hamović, Dr. Branka Prpa, Prof. dr. Drago Roksandić,
2.	20.3.	<i>Historiografija u tranziciji</i>	Predstavljanje knjige	Prof.dr Stevo Đurašković, Jakir, Olga Manojlović Pintar, Drago Roksandić
3.	21.3.	<i>Tradicijska prehrana Srba Podgoraca-Primoraca</i>	Predavanje	Prof. Mirjana Trošelj
4.	28.3.	<i>Konstantin Momirović</i>	predavanje	Prof. dr Franjo Prot
5.	15.4	<i>Borovo – sumrak jednog svitanja</i>	Predstavljanje knjige	Borivoj Čalić, Ivica Žabić, Srđan Sekulić, Slavko Bubalo
6.	23.4.	<i>Noć knjige 2019. – Sakralna i druga baština Tribnja- Šibuljine</i>	Predavanje	Prof. Mirjana Trošelj
7.	3.5.	<i>Hrvatsko-srpski odnosi iz historijske perspektive</i>	Okrugli stol	Prof.dr Dejan Jović, Prof.dr Hrvoje Klasić, Dr sc, Milivoj Bešlin, Prof. dr. Dubravka Stojanović Prof. dr Siniša Tatalović
8.	9.5.	<i>Prečanski Srbi u Velikom ratu 1914-1918</i>	Razgovor o knjizi	Prof.dr Goran Vasin, Čedomir Višnjic
9.	23.5.	<i>O književnom stvaralaštvu Mihajla Pantića</i>	Književni susret	Prof.dr Dušan Marinković Prof. Velimir Sekulić Prof. dr Mihajlo Pantić
10.	30.5.	<i>Slavonijo, triput si gorila... Kotar Podravska Slatina u II. svetskom ratu 1941-1945</i>	Predstavljanje knjige	Prof.dr Ivo Goldstein, Đorđe Mihovilović, Milan Radanović
11.	6.6.	<i>Paja Jovanović – istorijsko slikarstvo</i>	predavanje	Dr sc. Branko Čolović
12.	10.10.	<i>Predstavljanje izdanja Centra za srpske studije iz Banja Luke</i>	Predstavljanje	Prof.dr Duško Pevulja

13.	17.10.	<i>DANI SRPSKE KULTURE 2019. – O arhivskoj građi Srba u Hrvatskoj</i>	Predavanje	Dr sc. Dejan Jović, Zoran Stanković, Čedomir Višnjić
14.	18.10.	<i>DANI SRPSKE KULTURE 2019 – Kordun van Korduna – o suvremenim migracijama</i>	Predavanje	Prof.dr Vladimir Vuletić, Prof.dr Vladimir Cvetković
15.	21.10.	<i>DANI SRPSKE KULTURE 2019 – Proleća na Topčideru</i>	Promocija knjige	Peca Popović, Bojan Munjin
16.	22.10.	<i>DANI SRPSKE KULTURE 2019- Dolina srpskih kraljeva; Raške duhovne svečanosti</i>	Promocija	Milislav Savić, Sinan Gudžević Maja Vujanec Nikša Barlov
17.	30.10.	<i>DANI SRPSKE KULTURE 2019 – O izdavaštvu "Prosvjeta"</i>	Predstavljanje	Čedomir Višnjić
18.	5.-7.11.	<i>Novi naslovi u biblioteci</i>	Izložba knjiga	
19.	11.11.	<i>O Milutinu Milankoviću</i>	Predavanje	Đorđe Nešić
20.	15.11.	<i>Knjižnice za druge i drugačije -</i>	3.Okrugli stol u organizaciji Središnjih knjižnica nacionalnih manjina RH	30 ak sudionika iz zemlje i inozemstva
21.	22.11.	<i>Desničini susreti 2019.</i>	Tribina	Prof. dr Drago Roksandić i 20ak učesnika
22.	28.11.	<i>Miloš Crnjanski – Od Itake do Seoba</i>	Predavanje	Prof.dr Ranko Popović
23.	30.11.	<i>Festival dječje ilustracije – završna svečanost –</i>	<i>dodjela nagrada i otvaranje izložbe radova</i>	Borivoj Dovniković Bordo, Maja Matić, Goranka Buljan, Snježana Čiča djeca-sudionici natječaja
24.	12.12.	<i>Ljetopis 2019. – Biblioteka ili veliko rasipanje</i>	<i>Promocija</i>	Prof.dr Dušan Marinković, Paulina Arbutina, Čedomir Višnjić
25.	20.12.	<i>Položaj i perspektiva Srba u Republici Hrvatskoj".</i>	<i>Tribina</i>	Boris Milošević, Aleksandar Tolnauer,, Antonija Petrićušić., Petar Mamula, Dejan Mihajlović, Siniša Tatalović

4. Izdavačko – informativna djelatnost

Izdavačkim planom u Izdavačko – informativnoj djelatnosti SKD „Prosvjeta“ za 2019 godinu predviđeno je bilo izdavanje tri naslova knjiga, i to;

Radoslav Grujić: Pisma naših narodnih i crkvenih glavara prve polovine XVIII vijeka

Nenad Polimac: Život u filmu, sv. I

Vladan Desnica: Proljeće u Badrovcu (izabrane pripovijetke)

Jednog sveska godišnjaka;

Ljetopis SKD „Prosvjeta“ sv. XXIII

I šest brojeva u pet svezaka časopisa „Prosvjeta“

Taj je plan i realizovan, uz jedan razumljiv i objašnjiv izuzetak. Ispostavilo se da rukopis Radoslava Grujića obasiže gotovo 1000 rukopisnih stranica i mora biti objavljen u dva nerazdvojna sveska. Zato je drugi svezak ovog, za našu historiografiju, kapitalnog djela, prijavljen za ovu godinu i cjeloviti rukopis će biti objavljen do kraja ove 2020 godine u ediciji „Djela Radoslava Grujića“.

Od realizovanih naslova najviše pažnje u javnosti je privukla knjiga Nenada Polimca „Život u filmu“, prvi svezak njegovih sabranih filmoloških radova. Knjigu smo objavili u saizdavaštvu sa „Gordoganom“, kućom iz Zagreba, sa kojom smo već saradivali na sličnom poslu, a normalan promotivni život knjige zaustavila je pandemija. U prošlogodišnjem svesku „Ljetopisa“ najviše su pažnje privukli rukopisi, javnosti do sada nepoznatog Nikole Radeke, oca prote Milana. Ove godine, u novom svesku ove edicije, pojaviće se drugi dio tih rukopisa, o narodnim običajima ličkih Srba. Knjiga pripovjedaka Vladana Desnice „Proljeće u Badrovcu“, koju je on sam priredio za beogradskog izdavača, pojavljuje se tek drugi put u javnosti, i to je prilika da ovaj naš klasik, više cijenjen nego čitan i putem naših pododbora dospije do svojih čitalaca.

Za časopis „Prosvjeta“ smijemo danas reći da dostojno reprezentuje naše Društvo, okupljenjem najboljih naših pera, ali i brojnih istaknutih saradnika iz dviju nama matičnih kultura, srpske i hrvatske.

Učešće na Sajmu knjiga u Beogradu bilo je standardno uspješno, prije svega kao mjesto našeg susreta sa našim svijetom u Srbiji.

5. Registar kulturne baštine

Najveći dio naših preokupacija bio je rad na knjizi, opsežnoj monografiji cca 300 stranica koja se bavi sakralnom arhitekturom Srba u Sjevernoj Dalmaciji druge polovine 19. i početka 20. vijeka. Rukopis je za štampu prerađena doktorska teza koju je trebalo nadopuniti novim spoznajama, literaturom, a osobito opremiti raznovrsnim priložima. Naročito je bio zahtjevan rad na fotografijama i registrima. U isti mah smo

tijesno morali sarađivati s likovnim urednikom, praviti česte redakture teksta, a posebno prijeloma. Knjiga je sada konačno dovedena do kraja i za nadati se da će biti objavljena do jeseni ove godine.

Radili smo na riznicama manastira Krke i crkvene opštine Šibenik. To je pretpostavljao odabir materijala, njegovu pravilnu identifikaciju, kao predloge koncepta postavke. Kako je riječ o prebogatoj baštini, brojnim i vrlo vrijednim primjercima to je bio zahtjevniji i dugotrajniji rad na njima. Simultano s time teku građevinski i radovi na opremanju prostora za izlaganje, gdje se konsultiramo oko spornih rješenja. Poznavanje rizničkog materijala pretpostavlja kontinuirani rad na stručnoj literaturi koju skidamo sa akademskih mreža, prevodimo sa stranih jezika i pravimo zabilješke.

U našem Ljetopisu smo objavili rad o piscu, slikaru i crkvenom dostojanstveniku Spiridonu Aleksijeviću, povodom 250-te njegovog godišnjice rođenja.

U sabranim djelima Spiridona Aleksijevića koje je objavila Eparhija dalmatinska napisali smo predgovor, jednu sažetu biobibliografsku bilješku od 20-tak strana.

Završili smo i u štampu predali članak Prijedlozi za Vuku Sudarevića za Zbornik krajiških Srba Matice srpske u Novom Sadu. Riječ je o novim dodacima opusu jednog od najboljih lokalnih slikara-ikonopisaca druge polovine 18. vijeka.

Radili smo stručna mišljenja za različite javne ustanove poput konzervatorskih odjela i muzeja, ali pojedince analizu materijala koje smo dobijali na ocjenu, uglavnom ikone i drugi materijal dalmatinskog porijekla.

Radili smo recenziju knjige kolege prof. D. Damjanovića sa Filozofskog fakulteta u Zagrebu o pravoslavnoj crkvi Preobraženja u Zagrebu.

Uredili smo i izdali, novi 14-ti broj Srbskodalmatinskog magazina.

Napisali smo mnoštvo crtica, jedinica za razne leksikone i enciklopedije i sl.